

A Mátyás tér szobrai

Lassan egy hete tartja izgalomban a várost az alsóvárosi szoborlelet ügye. Az előkerült töredékek ma még azonosíthatatlanok, ezért korai lenne méltatni, hány szobor nyomára vezetett a szerencse. Zombori István nyilatkozatából mindenesetre bizonyosnak látszik, hogy többek mellett a templom előtt 1948-ig állott *Szeplőtelen fogantatás* és a *Szent István szoborcsoport* darabjai kerültek elő. Erről e sorok írója is megbizonyosodott a helyszínen járva. Szobrok voltak az egykori kolostor-kerítésen is, erre *Pauli Hugo* vízfestménye nyújt bizonyosságot. Várható tehát, hogy az ott elhelyezett szobrok darabjai és előkerülnek.

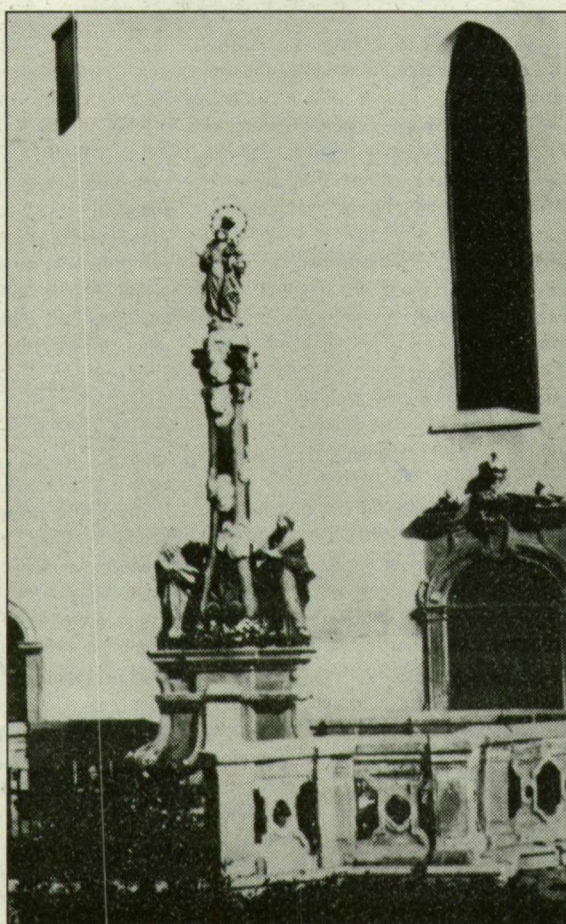
Úgy vélem, nem haszontalan, ha megismerkednek a szegedi polgárok az egykor a Mátyás téren állt barokk szoborkompozíciókkal. Íme, történetük.

Az alsóvárosi templom bejárata előtt ma is látszik a *Szeplőtelen fogantatás*-szobor talapzatának helye. Budai mészkből készült, magassága mintegy 6 méter volt.

Némely források 1708-ra, *Bálint Sándor* 1752-re keletkezésként föllállításának időpontját. Mindenesetre a legkorábbi emléksobrok egyike, *Tóth József* tanácsnok áldozatkészségéből készült.

1737-ben kőkorlát épült köré, alaprajza a templom bejárata előtt még ma is kivehető. Egyik mellékalakja *Szent Annát*, a másik *Szent Joachimot* ábrázolta. Mária alakját valószínűsíthetően a templom főoltárképének figurája ihlette, mert feltűnően hasonlít hozzá. Alakja különös formájú oszlopon állt, megformálása tipikus barokk vonalvezetésű volt, az éleken volutás díszek futottak, itt-ott felhőpamacsok stilizált formái ékesítették. Mária földgömbön állt, baljában tartotta a gyermek Jézust, koronás fejét csillagkoszorú keretezte.

A múlt század közepén *Oltványi István*

(1787–1869) nagyprépost adományából restaurálták, Mária sérült karját ekkor pótolták. Viszonylag épségben maradt meg; 1944-ben azonban találat érte. Maradványai két-három évig helyükön megvoltak, bizonyos, hogy bevitték a kolostorba. 1948-ban lebontották. Ezzel – úgy tűnt mindmáig – végleg megsemmisült a barokk kor egyik legszebb szoboremléke Szegeden.

Reizner megörökítette a szobor legendáját: „1708-ban a várórség egyik tűzére fegyverével a szoborra lőtt, melynek királyi pálcát tartó tagja ugyan letört, de a visszapattant golyó egyúttal a merénylőt halálra sebezte.”

A másik szoborcsoport a téren állt a templom bejáratától számítva a Barát utca irányában száz, százötven méterre talán. A múzeum fotótárában föllett

fényképről ennek is pontosan ismerjük a látványát. Balról *Szent Istvánnak* a szent koronát tartó alakja állt, tőle jobbra pedig a *Magyarok Nagyasszonyának* oszlopon elhelyezett alakja magasodott. *Szent István* alakja életnagyságot meghaladó lehetett, Mária szobra ennél jóval kisebb.

Föllállítását az 1860-as évnél jóval korábbra tehető. A *Szegedi Friss Újság* 1903. március 29-i és a *Szegedi Híradó*

április 8-i számában fölbukkant a szobor. Ekkor emlékeztettek arra, hogy 1860 tavaszán erősen megrongálták. Javasolták, hogy helyezték át az alsóvárosi zárda elé. Ez nem történt meg, viszont hírt adtak arról, hogy a szobrot kijavították, körülkerítették. Azt nem sikerült kideríteni, mikor bontották le, azt viszont ma már tudjuk, hogy hová lett: ennek darabjai is bizonyosan a szobortemetőben vannak.

A kolostor-kerítésen ma is látható két szobor a *Szentháromság* útja felé eső részen. *Szent Józsefet* és *Szent Ferencet* ábrázolják. Ha előkerülnek társaik, akkor hasonló kinézetűeknek tűnnek majd. *Pauli Hugo* 1881-ben készült vízfestményén egyenként előszámlálhatók, azonosíthatók majdan.

A jelenlegi két szobor a fal lebontása után került mai helyére. Mikor? Nem tudjuk.

A szoborlelet mindenképpen szenzáció. Azt ugyanis bizonyosan tudjuk, hogy a *Szeplőtelen fogantatás*-szobor a város valószínűsíthetően legkorábbi meglévő barokk szobra. Idősebb a gyevi temető *Mária-szobránál*, s idősebb a *Vadkerti téri szoborcsoportnál* is. Igen fontos lenne a szobrok eredeti helyén történő felállítás, rekonstrukciója. A barokk kori Szeged kulturájának értékes bizonyítékai kerülneek ismét köztérre. Talán lendületet kaphatna a tér évtizedek óta halogatott rendezése is. Az értékes műemlék-együttes, a kolostor és a templom évszázadok alatt kialakult eredeti környezete állítatna így helyre.

A feltárás még tart, a szoborleletet talán a jövő év tavaszán bemutatják a *nagyközönségnek*. Az, hogy mi kerül még elő, nem tudjuk. Ami már megvan, annak értékét megítélhetik az olvasók az ismertté vált szobortörténetből.

TÓTH ATTILA

FOTÓ: GYENES KÁLMÁN

